

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactionii

e in

Strat'a tragatoriului

(U. ó v é s - u t c z a), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatú numai de la corespondintii regulari ai „Federationii.“ Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joui-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :
 Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
 Pre siese lune . . . . . 5 „ „ „
 Pre anulu intregu . . . . . 10 „ „ „

Pentru Romani'a :
 Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
 Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
 Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :
 10 cr. de linia, si 30 cr. taesa timbrala
 pentru fiesco-care publicatiune separatu.
 In loculu deschisu 20 cr. de linia.
 Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune la
 Diurnalu

„FEDERATIUNEA”

(Cursulu annulu VI. Sem. II.)

Appropiandu-se allu doile semestru allu annulu cur. toti acei onorab. dd. cetitori ai diariului nostru, a caroru abonamentu espira cu 30 Juniu (12 Juliu. c. n.) st. v. sunt rogati cu tota stim'a ca se binevoiesca a grabi cu reinnoirea prenumeratiunii, ca-ce intardiatele insinuatiuni cauza irregularitate in speditiune si preadese ori face imposibile tramitterea esemplarielor la prenumerantii tardiu insinuati, ca-ce tipariulu fiindu scumpu si spesele, de trei anni in coce appropie duplicate, nu potemu tipari esemplarie superflue, decatu numai cate sunt neaperratu trebuintose pentru eventualile reclamatiuni. — Totodata insistemu, mai multu ca alta data, a rogá pre acei onor. dd. cari sunt in restantia cu pretiulu diariului (unii pre 2 semestre, alii pre 3, ba chiaru si pre 4 semestre) ba, dieu, chiaru si cu allu marceloru postali, ca se binevoiesca a luá in drepta consideratiune situatiunea unui diariu, care nu are neci unu ajutoriu, a fara de banii prenumerantiloru sèi, — si se nu intardie a-si refuá socotelele, usiorandu prin acest'a sarcin'a cea grea si plina de sacrificie a Redactorelui proprietariu. In fine rogámu pre amici de principie ca se staruesca in acelle parti unde indifferentismulu e mai grossu, a desceptá sentiulu de cetire si applecarea spre spriginirea interprinderiloru literarie, pentru ca indesiertu voru luptá si sacrificá particulari, de nu voru fi spriginiti de marele corpu allu natiunii.

Conditiiunile de prenumeratiune remanu ca pana aci si se vedu in fruntea diariului.

Numele, conditiunea, locuint'a si post'a a se scrie legibilu. Prenumerarea cea mai inlesniciosa si cu spese mai pucine este prin assemnatiuni postali.

Redactiunea.

Pest'a, 12. Jul. 30. Jun. 1873.

Pauca sapientia regitur mundus. Acesta assioma, cunoscuta pana si teneriloru, cari au invetiatu pucina carte latinesca, pare a fi cu totulu necunoscuta barbatiloru de statu ai Ostrunguriei. De 25 de anni acestu imperiu, asta-di bifurcatu, se svercolesce, nepotendu ajunge la limanulu cellu doritu allu odihnei si allu paci, spre a se poté consolidá. Ore se lipsesca barbatiloru de statu ai Ostrunguriei chiaru si acea pucina intielleptiune, ce se cere pentru a guverná bine? Noi sustienemu ca li lipsesce, ca-ci de nu li-ar lipsi, nu ar fi impinsu monarchi'a pre marginile prepastiei. In Cislaitani'a, omenii essiti d'in scol'a cea vechia, cu idei ruginite, lipsindu-li si bunavointi'a si sentiulu de dreptate, nu cunosceau alta sciintia de statu, decatu numai ceea ce o dá „poterea bruta“, si unde acest'a nu ajungeá: „astuti'a si totu felulu de insiellatiuni“ caracterisá mai tote actele lor. Neci chiaru cutrieratur'a de la 1848, ba neci trist'a invetiatura, scumpu platita, la 1859. si mai apoi la 1866. nu i-au facutu mai intiellepti, ci, lipsindu-li poterea d'a incalecá poporele cu absolutismulu cellu crudu, se dederá era la insiellatiune, nescocindu dualismulu,

crediendu, ca estu-modu, avendu cellu pucinu pace, de vecinii, cari li insuflassse ore care respectu, voru poté. — ei minoritatea, — se tiena in frèu pre majoritatea slavica. Ce vedemu inse? In locu de pace si multumire, cea mai mare incurcatura, ferbere continua, inversiunarea spireteloru ajunsa la punctulu de culminatiune. Quintessenti'a intielleptiunii de statu a insiellatoriloru culminediá nu numai in destramarea politica, ci si in ruin'a financiaria, assemene unei mari batalie perdute. Desastrele financiare nu sunt de mai pucina insemnitate pentru Austri'a, de cum fusesse desastrulu de la Sadov'a. Si cu tote acestea neci o indreptare! Escamotagiulu politicu se continua, — espedientulu alegeriloru directe era va fi esplotatu spre a impilá mai de parte prin coruptiunea alegeriloru, pana candu si acestu mediulocu se va tocá, dovedindu impotenti'a stapaniloru Nemti, — si va desceptá dora pre Monarculu a da drumulu actualiloru consiliari imbecilli si neapti a essecutá vointi'a Domnitorului, carele in sinceritatea inimei salle li incre lintiase sublimea missiune „Faceti pace intre poporele melle!“ Oh, dar intentiunea parintesca a Monarcului de parte d'a fi essecutatu-o acesti rei consiliari! Urmedia ca Monarculu se-i apostrofedié: „Sluge viclene si necredintiose!“

Sluge sunt mai multu cu sufletulu d'in neharnicia si d'in reutate. — Sè-i lassámu in peccatele lor! si se ne intorcemu privirea la stapanii nostri, cari se lauda mereu prin organele lor judaico-magiare, bine platite d'in sudorea commune a poporeloru, — ca sub coron'a santului lor, Stefanu, domuesce pacea, dandu estu-modu veciniloru se pricepa, ca magiaru'u este mai harnicu a guverná decatu neamtiulu, ca-ce in Ungari'a constitutiunile prin legea de natiunalitati poporele sunt multumite si numai ici si colo câte unu agitatoriu mai turbura apele ministeriali-magiare, dar ca acesti agitatori stau cu totulu isolati, etc. Minciuna gola este si prin urmare impudente, ceea ce afirma acesti mercenari d'in porun'a stapaniloru amagitori, ca-ce pacea pretinsa este scarsnirea dintiloru in contr'a impilarii prepotente, este ur'a inecata dar neimpacata, cari tote ascepta numai momentulu eruptiunii. Leniscea nu este pacea, este numai unu felu de armistitiu, este relectiunea. Barbatii de statu ai Ungariei sunt omeni ai scolei vechie, discipuli ai nemtiloru austriaci, cu acelle-si idei ruginite si fiindu ca Sadov'a li-a ajutatu mai multu, decum nu potea intielleptiunea si harnici'a lor, asta-di in orbla lor cea nemarginita si-attribuescu totu meritulu numai si numai capacitatii loru proprie, pretindiendu a avé inna-scuta harnici'a d'a guverná si inca minune de bine, precandu totulu este spoiela, — constitutiunalismulu loru este totu asiá de falsu ca si allu Nemtiloru austriaci, impilarea totu aceea-si. — Sè nu se laude cu impacatiunea petecita cu Croatii, valorea acellei-a este dubia precatu tempu Serbiei, Romanii si Slovacii nu voru fi impacati, dar seriosu si nu cu cugete rezervate, precum acest'a s'a facutu prin legea de natiunalitate. De voru continuá pre callea inceputa, de voru desconsiderá si dreptate si ecuitate, apoi logic'a cea inessorabile a faptelor i va convinge ca affectatulu

loru constitutiunalismu, prin care li-a succesu pre unu timpu a mascá absolutismulu, multumirea generale si pacea pretinsa se voru desveli si voru apparé in tota goletatea lor. Cuniulu terrorismulu va essé d'in saccu. Firmanele si ucacele Dhu Szapáry, — caru-i lipsesce si pucina sfiela si respectu constitutiunale ce mai adusse inca silniculu seu predecessoru Totb. — voru grabi maturisarea r. actiunii ce provoca necumpetat'a si inganfat'a sa actiune reactiva, procedur'a stapaniloru va dovedí in scurtu, ca agitatiunile nu proveniu de la corifeii natiunalitatiloru, ci d'in sinulu guvernului ung. a carui organe inse-si sunt agentii provocatori, — politic'a ce se urmedia va dovedí incapacitatea barbatiloru de statu ai Ungariei, chiaru asiá precum a doveditu-o a celoru d'in Cislaitani'a. — In altu articlu ne vomu incercá a demonstrá ca barbatiloru de statu ai Ungariei li lipsesce postulatu massime de statu puse in fruntea acestui articlu.

Metropoli'a veduvita a Romaniloru greco-orientali.

I.

Perderea immensa, ce sufferi biserica romana greco-orientala din Ungari'a si Transilvani'a prin mortea Metropolitulu si Archiepiscopulu Anattinsu cu dorere profunda inimele tuturor Romaniloru, cari in opera cea mai insemnata a repausatulu in eluptarea autonomiei biserice gr. or. romane sunt applecati a vedé nu triumfarea ideiloru de confessionalismu, ce asta-di pucinu mai appesa in cumpen'a affaceriloru nostre publice, ci mai multu si preste totu viitorulu siguru allu Romaniloru greco-orientali pre carier'a culturale spirituale.

Spiritele nepreoccupate de ideile confessionalismulu, de siguru voru aminti totdeun'a cu pietate numele cellu mai neobossitu si prudentu barbatu allu Romaniloru, allu lui Siagun'a, si unice'a mangaiare, ce potu avé pentru acesta perdere, numai aceea mai este pentru ei, ca Siagun'a opulu cellu grandiosu allu seu nu l'a lassatu scrisu numai pre hartia, ci l'a si introdussu in vietia practica a Romaniloru greco-orientali, si ca romanii ori-ce timpuri vioroase se mai tréca asup'a lor, totdeun'a se potu retrage in fortarati'a cea tare si puternica a autonomiei loru bisericesci intru scutirea, desvoltarea si progressarea interesseloru spirituali natiunale.

Candu inse vom medita mai afundu, si seriosu asup'a cestiunei, daca Romanii greco-orientali voru avé destulla energia si maturitate de a folosi in interessulu loru bine intellesu terrenulu bisericescu si scolariu. si daca Romanii gr. or. voru avé fericea de a poté alege de urmatoriu lui Siagun'a in scaunulu metropolitanu unu astfelu de barbatu care i va si poté si sci conduce cu succesu favoritiu pre callea inceputa de Siagun'a: negressitu vomu trebui se suspinamu din adneulu inimei nostre si se dámu espressione acellei convingeri adeverate, ca secolu intregi voru trece inca, pana candu biserica greco-orientala va mai poté avé de capuallu ei pre unu allu doile Siagun'a, si ca cultur'a spirituala a Romaniloru greco-orientali

dupa mortea lui Siagun'a nici preste dieci de anni nu va progressá in proportiune ammesurata facia de inceputulu ce l'a facutu repausatulu Metropolitu; ma, se nu dicemu mai multu, biserica gr. or. romana prea usioru pote se fie nevalita din partea puterniciloru dillei, daca in sinulu acestei biserice nu va domni pacea, fratieta si bun'a intiellegere.

Nefericea irreparabila aru fi in totu casulu, daca in sinulu bisericei greco-orientale romane si-aru redicá capulu hidr'a cea nesatiosa a neintiellegerei, a discordiei si a ambiuniloru personale. Serbiei, cari pe callea bine inceputa a regenerariloru bisericesci nationale s'au desbinatu in partide neimpacabile, asta-di nu numai ca nu potu merge mai departe pre callea inceputa, ci incurcati de o parte intre sine, amorfiti de al'a parte prin activitatea Comissariatulu regescu, nu mai potu affá callea cea adevrata, pre care aru poté da mana unii cu altii intru progressarea loru pe terrenulu bisericescu nationalu.

Ferésca Ddieu pre Romani gr. or. de assemenea incurcatura! Daca candu-va, de siguru acum'a se cere, ma se preinde de la fii bisericei gr. orientale prudentia, precum peniresi buna intiellegere in tote lucrãrile lor, ca-ci chiaru acum la actulu de a legere allu Metropolitulu sunt chiamati a dovedí in fapta, ca sunt maturi spre eschiamati a dovedu, ca ei, fara de rinta de partida politica, mai multu sci apretiu constitutiunea lor bisericesca, decatu interessele personale; si in urma: ca ei, observandu intru tote cu cea mai mare rigurositate ordinatiunile statutulu organicu, nu voru provocá amesteculu — guvernulu in causele biserice gr. or. romane.

Si noi, marturisimu, punemu mare pondu pe acest'a. Ca-ci a provocá unu casu precedente, ca guvernulu per fas et nefas se amesteece in trebile biserice gr. or. romane, aru aduce cu sine celle mai periculose urmari pentru viitoru si nu credemu, ca cei ce dora din ambiune personala séu diu interesse private nu cum-va s'ar incercá de a conturbá bun'a intiellegere si procederea legala la alegerea noului Metropolitu voru avé destula taria de a poté supportá respunsabilitatea cea grea inaintea judicatoriulu cellu mai dreptu, a istoriei.

Ce e dreptu, statutulu org. de si intr'unu Appendice tractedia deosebit: despre alegerea Metropolitulu, in multe dispusetiuni alle salle nu este asiá de chiaru, ca se potemu presupune, ca credinciosii bisericei gr. or. romane toti pana intr'unulu voru fi de un'a si aceea-si parere la punerea in lucrare a actulu de alegere; unii paragrafi voru fi espiclati in drept'a era alii in stang'a, fie care dupa priceperea si convingerea s'a, de unde apoi se potu nasce neintiellegeri de acelle, cari usioru voru compromitte caus'a, si voru provocá amesteculu organeloru politicu.

In acéta privintia nu potemu a nu appellá catu se pote mai seriosu la bunulu sentiu allu poporulu gr. or. romanu si allu deputatoru congressuali, ca se padiesca cu scumpetate dreptulu loru constitutiunale, a carui alfabetu se incepe cu aceea: ca „minoritatea se se suppu a maioritati“ in

tote cestiunile chiar si atunci-a, candu minoritatea aru aflá, cá liter'a si spiritulu statutului organicu nu se potu esplicá altcum, decâtu cum le esplica minoritatea. Daca se esplica si applica reu prin majoritate: lassa fia asiá; respunsabilitatea cade asupr'a maioritáti.

Pentru a contribuí si noi cátu de pucinu la solidaritatea dorita a Romaniloru gr. or. pentru actulu dealegere allu Metropolitulu, fia-ni iertatu a pertractá cu deamenuntulu procedur'a de alegere, — in numerulu viitoriu, observandu aci preste totu numai atát'a, ca dupa statutulu org. sanctionatu prin Maestatea Sa ces. reg. Apostolica in 28. Maiu 1869. st. n. guvernulu n'are nici cea mai mica influentia ori amestecu in trebile besericeí gr. or. romane si cá prin urmare: representántele guvernulu, ca Commissariu regescu, n'are cuventu nici la lucrările preparative spre alegere, nici la insu-si actulu de alegere. Unu dreptu eminentu allu bisericéi gr. or. romane, ce nu-lu are nici o beserica autonoma in Austro-Ungari'a.

Ce e dreptu, Maestatea Sa, — ceea ce nu suffere indoela, — a avutu totdeuna si are si acum'a „jus supremæ inspectionis“ (dreptulu de inalt'a supraveghiare) si in beseric'a gr. or. romana, precum acestu dreptu este sustienutu si in statutulu org., acésta supraveghiare inse, multu, forte multu se osebesce de supraveghiarea, ce Maestatea Sa o essercita prin guvernulu seu in alte beserece, séu de supraveghiarea, ce MSA a essercitatu in timpú de mai nainte chiaru in beseric'a gr. orientala. Mai nainte, pe bas'a absolutei poteri Maestaticé si pe bas'a Declaratoriulu Iliricu M. Sa cu deosebite occasiuni in deosebite moduri si modalitáti a essercitatu acestu dreptu, providendu pre Commissariulu reg. cu mandate si instructiuni candu mai late candu mai restrinse, ma chiaru s'a intemplat, cá Commissariulu reg. dimpreuna cu capla besericeí a conservatu loqu la mes'a baterie sinodale.

Recunoscemu cu tota suppunerea omagiala si asta-di dreptulu Maestáti Salle de a poté tramite Commissariu la congressulu Romaniloru gr. or. conchiemandu spre alegerea Metropolitulu, deorace M. Sa, avendu dreptulu de supraveghiare in causele besericesci, are si dreptulu de a tramite acolo pre orice barbatu incediutu alu seu, care se se pota convinge si in persona despre curgera desbateriloru, dar' ca commissariulu reg. se aiba dreptulu a se amestecá in desbaterile congressulu, a dá direptiune in drépt'a ori in stang'a, séu a duce presidiulu dimpreuna cu commissariulu consistoriulu Metropolitanu (despre care vomu vorbi alta data), — nu numai cá nu potemu recunoscce, dar' tocmai pre bas'a si in intellesulu statutulu org. nici nu potemu concede, de oracé — dupa noi — dreptulu commissariulu reg. nu se estinde mai departe decâtu: numai a fi de facia la siedintie ca marturu oculatu fára votu si consultare.

Siedintiele congressulu sunt publice, de unde nu pote fi eschisu nimenea, si commissariulu reg. numai intru atát'a se deosebesce de publiculu ascultatoriu, in cátu densulu diu profunda stimá cátra person'a M. Salle, pre care o representinta, va avé unu locu destinsu si deosebitu de cátra publiculu ascultatoriu, dar' nici decâtu nu pote ocupá locu la mes'a deputatoru congressuali ori la mes'a presidiala.

Noi inse suntemu applecati a crede, cá guvernulu va avé mai multu tactu politicu si va fi mai crutiatoriu, decâtu ca prin trimiterea unui commissariu reg. la congressulu Romaniloru gr. or. se provoce certe reciproce despre „essercierea dreptulu de suprema inspectiune“; credemu, cá precum congressulu diu annulu 1868. si 1870. asiá si acestu-a, conchiemandu pentru alegerea Metropolitulu, nu va passí de felu pe terrenulu politicu, cu care si asiá n'are

nimicu de a face, cu atátu mai pucinu va desbata si decide cestiuni, ce dora aru poté vetemá ori periclitá interesele statutulu. Noi cellu pucinu nu ne retinemu a dá espressioni convingerei nostre, cá esmitterea unui commissariu reg. la congressu, in ori ce forma, aru face sange forte reu si aru fi in stare a provocá la romani numai amaritiune si neineredere. A sé evitá acest'a: credemu, cá jace atátu in interesulu Romaniloru, cátu si in allu guvernulu.

(Va urmá.)

Cestiunea independintiei complete a Romaniei.

(Fine. *)

In numerulu trecutú amu inceputu si in acestu-a vremu se inchiamu; inse vomu nisuf ca cu tote aceste scurtulu nostru estrassu diu siepte numeri ai „Romanulu“ se fia cátu se pote de essentíalu. La inchiare apoi ni vomu da si noi, in pucine cuvinte, parerea despre acesta cestiune, carea a disparutu della ordenca dílleí indata ce principele Carolu a parasitu Vienn'a.

„Romanulu“ insfra si commentelia apoi tote actele si faptele seversite de la 1871. incoce din partea Austriei si Prussiei, cu scopu d'a umilí Romania si d'asi cascigá preponderantia politica la Constantinopole, si intre altele díce: Indata dupa numirea ministeriulu ne-parlamentariu in noptea de 10 Martiu 1871. veduramu pre Prussia, si apoi pre Austria, negandu-ni drepturile ab antiquo chiaru de independintia interiora; indata veduramu pre aginte diplomatiu allu Germaniei plecandu in concediu si apoi revenindu ca pre langa unu statu in alta pusetiune de cum erá mai nainte; de si totu d. Radovici se reintorceá, de si totu in Romania revenia, totu-si erá accreditatu din nou, nu directu pre langa Domnitoriu, ci pre langa Sultanu, si d'acolo tramisu aci cu simplu pasialicu. Si nici guvernulu, nici Domnitorulu nu cutediara se proteste-die contra acestei procedur'e.

Austria inca nu intardá d'a armá esemplulu vecinei si aliatai sale in nou'a politica orientala. Atunci avuramu acelle incidente umilitorie de la Severinu, Brail'a, Galati, in cari ministeriulu consulelu prussianu injosi demutatea tierrei pana a destituit magistratii romani, cari cutediassera a se oppune la insolentiele caprariloru austriaci.

Asiá si in cestiunea Stroussberg, acea coticarla a principiloru prussiani, carea a indignatu Europ'a intreaga, guvernene de la Berlinu si Vienn'a influentiau pre de una parte indirectu a supr'a guvernulu din Bucuresti, éra pre de alta parte se adressau officialminte la Porta, cerendu ca ea se ni impuna resolverea cestiunii Stroussberg astfelu cum li conviniá. Numirea lui Midatu pasia de viziru, politic'a si tendintiele acestui-a, epistola lui cátra principele Carolu sunt acte si fapte, din cari resulta, cá Austria si Germania, scapandu de prepoderantia politiceí franco-anglese, carea le marginea in Orientu, processera immediatu la realisarea vechiloru loru tendintie, d'a tiené nationalitáti din Orientu in cea mai deplina asservire spre a le poté exploata, seau a si-le apropiá la tempulu oportunu.

Acum vine intrebarea: Care se fia caus'a parasirei neacceptate a acestei politice de-atát'a anni urmarita cu staruintia? Pentru ce Austria si Prussia au urmatu acesta politica pana la ultimulu resbellu, pentru ce au urmatu-o dupa resbellu cu mai mare zelu, si pentru ce acum de-odata, fára nici una ratiune veduuta, fára nici unu faptu politicu insemnatu, o parasescu si adoptu alt'a cu totulu oppusa? — Respunsulu la aceste intrebári lu gasimu in caderea lui Midatu pasia, incapatnarea Turciei d'a urmá lini'a politica trassa de vechi'a

influentia franca-anglesa, in desiertatiunea toturoru silintieloru d'a substituf la Constantinopole acesta politica prin cea germana-austriaca. Austria, convinsa cá pre acesta calle nu pote se-si ajunga scopurile, cauta acum unu altu mediu locu d'a-si intinde mregele a supr'a Orientulu, si crede a-lu fi gasitu prin slabirea si miciorarea Turciei, prin protectoratul seu binevoitoru a supr'a tierreloru dunarene, si mai cu seama prin nimicirea tractatulu de Parisu, de care guvernulu otomanu se acatia ca de singur'a sa punte de salvare.

Tratatulu de Parisu, care a creatu actual'a Romania, are de basa integritatea imperiulu otomanu; a atinge acesta integritate, este a dirimá insa-si bas'a tratatulu si prin urmare a distruge intreaga oper'a politica intemciata pre diusulu. In acesta basa se incerca asta-di se isbesca politic'a germana-austriaca; daca ar face-o cu mana armata, ar desceptá unu resbellu din celle mai ingrozitorie, pre care mai cu sama Ostrunguria nu se semte in putere d'a lu portá. Voiesce dara a face pre terrenulu politicu, ceea ce nu pote se fáca pre terrenulu militariu, si spre acestu scopu cugeta „a scote castanele din focu cu manile altoru-a“, sub pretestulu deplinei independintie.

Daca inse Romania va refusá cu staruintia d'a se face complice la aceste uneltiri politice, si daca din contra, intielegandu-se cu Turcia pentru o apere politica communa, s'ar aliá strinsu cu diusa, actiunea austro-germana ar fi neutralisata si tratatulu de Parisu, in ceea ce privesce pre Romania, ar remané neattinsu. Ecce pentru ce dísseramu, cá prin puterea lucruriloru Romania este asta-di singur'a stapana a assistintiei sale. — Avemu ferma credintia, cá acest'a este singur'a linia de portare ce se impune asta-di Romaniei.

Dar se va poté díce, cá Russia va lassá ore pre Ostrunguria se uneltesca cu totulu liberu in Orientu? — Russia bera mana Ostrunguriei in Orientu, de-ora-ce acesta mana attentedia la tratatulu de Parisu, si apoi colossulu nordicu are mare interessu a se distruge acestu tratatu; prin urmare Russia va sprigina pre neutralitatea sa pre Ostrunguria intru-o lucrare, de care in urma spera se profite mai multu de cátu tote poterile.

In assemeni impregiurári, ceea ce se cere de la Romania'a nu sunt nici miliarde, nici baionete, nici bravure, ci numai intielleptiune si patriotismu. Cei mai mari domni ai Romaniloru si totu odata si cei mai bravi si mai mari capitani, acei-a cari au adussu mai multa gloria armelor romane, ni dau esemplulu acestei intielleptiuni: n'avemu decâtu alu urmá.

Nu va trece multu — díce „Romanulu“ spre inchiare — si grav'a ammenintiare, seau perfid'a manopera ascunsa sub cestiunea independintiei, se va evaporá ca miragiulu ce ratecesce pre calletoriu in pustiu. Deja diuarie ostrunguresci si celle ungueresci in specialu incepur'a a tratá cam altu-feliu cestiunea. Tem'a loru nu este de locu pentru noi; nu se temu cátu-si de pucinu, cá noi vomu perde spriginulu ce ne sustiene asta-di, ci elle se temu, cá indata ce vomu fi despartíti de Turcia, ne va luá Russia in locu se ne iea Ostrunguria. Pre acestu terronu desinteressatu se pune „Noulu Fremdenblatt“, organu officiosu allu „illustrulu“ barbatu Andrassy. — Alte díuarie essentialmente ungueresci, punendu cestiunea din punctulu de vedere allu urrei si gelosiei loru contr'a Romaniloru, declara cá ei ni voru odata cu capulu anessarca Romaniei la Ostrunguria, cá-ce atunci elementulu romanescu ar predomni, si unguerii remanendu in minoritate si-ar perde insemnata, dar ei nu voru nici o Romania independenta, cá-ce acest'a este cu totulu contraria interesselor Ungariei. Diariulu „Press'a“, carea a predicatu regatulu romanu si independintia abso-

luta, inca inregistredia díssese unoru díarie ostrunguresci; inse prin acesta inregistrare scapa din vedere, cá une-ori si-dau insi-si cea mai deplina desmintire. Asié d. e. in articulu reproducusu de ca dupa „Wiener Blatt“ de done ori se repota, cá saluta in principele Carolu mantienerea in statu quo a Romaniei.

Ne amu potea deci intrebá, la ce currentu de idei a datu ore nascere chiaru de pre acum, desceptarea acestei cestiuni de politica germana-austriaca? Ungurii se temu de preponderantia elementulu romanescu si se revolta contra independintiei Romaniloru; in Austria se temu, cá mai currentu de cátu ori cine, Russia ar poté se profite de nou'a attitudine a politiceí germane-austriace in privintia nostra; éra Russia tace la o parte, acceptandu cu doru rumperea tratatulu de Parisu. — Acesta fasa ce pare a luá cestiunea, este plina de sperantia pentru Romania'a.

Independintia complete a statutulu romanu este un'a dintre celle mai sante aspiratiuni alle fia carui romanu; este una idea, pentru a carei realisare palpitedia cu caldura tota anim'a romana; inse ea numai prin romani si prin concursulu amiciloru loru este realisabile; bunavointia simulata, succursulu inimiculului seculariu pentru realisarea acestei idei, nu potu se fia curate; elle sunt numai unu mediu locu pentru mascarea scopuriloru de distruge. Prin sulevarea ideei de completa independintia a Romaniei, precum si prin pretinsele onoruri de suveranu, ce se dícea cá se pregatescu la Vienn'a pentru principele Carolu, diu Andrassy n'a voitu decâtu se farmece pre principe si pre ministrii sei, si se-i cascige pentru planurile sale in Orientu; inse precum s'a doveditu, tota acesta affacere a fostu unu „humbugu“ essitu din creerii diu Andrassy, una plamadela pentru scopuri infernale, carea inse a disparutu, precum s'a nascutu. Cu tote aceste inse idea de independintia este nealterata, mai currentu precum mai tardú ea se va intrupá si va pregatí callea ce are se duca la unirea toturoru Romaniloru.

Ordinea lucráriloru adunarei generale,

ce Assoc. trans. pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu rom. va tiené la Dev'a in 11. si 12. Augustu c. n. 1873.

Siedintia I.

1 Membrii Assoc. adunati fiindu la 9 óro demanetia in loculu destinatu pentru tienerea siedintieloru, alogu o deputatiune spre a invitá pre d. presiedinte la adunare

2 Presiedintele ocupandu loculu seu, deschide adunarea.

3. Adunarea alege pentru portarea protocolulu 3 notari ad hoc.

4. Se alege o comisiune de 5 membri, a cereatá socototele si a reportá in siedintia II.

5. Se alege o comisiune de 3 membri, cari in intiellosulu §§. 6, 8 si 9 din statute, va conscrio pre membrii cei noi, va incassá tacesle si le va subministrá cassariulu.

6. Se alege o comisiune de 6 membri, cari in intiellosulu §-lui 23. lit. f, g si h din statute, va preliminará bugetulu annulu viitoriu, si lu va asterne adunarei in siedintia II.

7. Se mai alege o alta comisiune de 7 membri pentru esaminarea si reportarea asupr'a altoru motiuni, asternute adunarei gen. din partea comitetulu Asociat, sau a altoru dintre dd. membri ai Asociat.

8. Secretariulu comitetulu reportéza despre activitatea Assoc. in decurgerca acestui annu precum si despre rezultatele ce s'au ajunsu prin trins'a.

9. Cassariulu si controlorulu asterne bilantiulu venituriloru si speselor annuale, si areta starea materiale a Asociatiunei preste totu.

10. Bibliotecariulu reportéza despre starea bibliotecii Asociatiunei.

11. Presupunendu-se, cá lucrările enumerate pana aici nu voru absorbi totu tempulu siedintiei, restulu acelu-a so intrebun-

*) Vedi nr. tr. „Fed.“

tieza pentru cetirea disertatiunilor substar-nute de tempuriu, la presiindlu comitetului.

Siedinti'a II.

1. Acésta siedintia se incepe cu continuarea cetirei disertatiunilor restante din siedinti'a premergutoria.

2. Adunarea primesce si desbata reporetele comisiunilor delegate in siedinti'a premergutoria.

3. Se aduce si se desbata proiectele si motiunile ce se facu in privinti'a Asociatiunei.

4. Fiindu-cá Trienniuu officialiloru si membriloru de comitetu ai Assoc., alessi si respective realessi la adunarea gener. din Nasoudu, a aspiratu, pentru aceea adunarea gener. procede la alegerea nouiloru membri de comitetu si officiali pentru cei trei anni urmatori.

5. Se destina locul si tempulu cellei mai aprópe adunari generala.

Sabiu, in 10 Juniu 1873.

Comitetulu Assoc. trans. pentru literatur'a rom. si cultur'a poporului rom.

Din vallea Sabesiului, 1873.

Stricatiós'a influintia a notariloru straini este forte mare si osebita mai alessu in comunitátile romanesci.

Sunt, dorere, si d'acóia inca, cari nu se potu mirá destullu, cá într'o comunitate absolutu romana, unu notariu neromanu desí, omu de omenia, ce reu, ce stricatiune pote face poporului acellui-a, comunitátii si intereselor ei. Adeca nu numai au fostu, ci si asta-di mai sunt astfelu de romani pretinsi intelligenti si luminati, cari astfolu considera si judeca vietia nationala; cari au fostu si sunt vin'a, cá in multe locuri éuratu romane, strainii si alte venituri-lipitori cu incetulu punu sieu'a pre grumadii romaniloru si apoi ei se arrunca cu ingangfare in sieua.

In acésta privintia, dorere, neci noi romanii de pre vallea Sabesiului nu cademu sub rubric'a cseptiunii. La noi asemene nu pote nime negá influintia stricatiós'a a notariloru straini. Inse se luám lucrulu mai de amenuntulu, cá-ci a mai continuá cu starea si miscarea actuala ca romani nu numai nu ni este ertatu, ci continuandu comitemu crim'a contr'a poporului acellui-a, contr'a intereselor natiunii.

Este fapta, cá asta-di romanii d'in scaun. Sabesiului sunt in maiortate si in representantia oppidana, si in cea scaunala. Deci romanii sunt in maiortate si in cetate si in tote satele, afara de Colnicu si Petridu, unde lupt'a de maiortate intre romani si sassi inca nu este decisa. Inse speru cá in cellu pucinu 20 anni va fi si finita. Cu tote acéste, notari romani, precumu amintissem in rondulu trecut, d'abie sunt in comunitátile Lancrámu, Reheu si Dealu. In Pianulu-infer. este interregnu svabescu; in Pianulu-super. guvernare addeveratu svabescu, in Colnicu, Lomanu, Petridu, Rechiu'a domnre saasesca a notariloru. Acumu se facemu paralela intre satele cu notari romani si intre celle cu notari straini.

In comunitátile, unde consciintia desceptata a romaniloru a sciutu se allega notariu romanu, si se porte trebele salle in limb'a romana, si poporulu, si conditiunile salle d'ossistenta sunt altele, sunt forte deosebite. Poporulu este mai desceptu si mai energi osu la lupta pentru essistentia sa nationala.

Scolele sunt in stare mai imbucuratoria, si parintii, capacitati despre folosulu scolei, tramittu copii loru la scola nu numai, ci si la messerie, si i indemna pre toti la industria. Cá-ci fára scola, messerie si industria natiunea nostra romana, neci candu nu se va poté innaltia la locul ce-i compete.

Tote cele-lalte comunitati d'in scaunu, afara de ceste trei amentite, cutediu a affirmá, cá preste totu ca óeri sirguintiosi, se bucura de stare materiala multu mai imbucuratoria; deci dispunu de mediloe. Cu tote acéste despre acéste comunitati nu fára multa sfida potemu face amintire de celle intelectuale.

Starea invetiamentulu este acolo, unde a fostu si cu 20 anni mai innainte; docentii reu salarisati, deci si necualificati si ne-interessati pentru innaintarea invetiamentu-

lui. Pentru cá in multe locuri chiaru pretii nopreuti d'abie sunt cualificati ca bietulu docinte necualificatu; pentru cá inspectiunea, directiunea scoleloru este amica nedespartita a negligentiei neertate, a nepesarii peccatose; pentru cá, in fine, notariulu, care de communu se tiene de cicero-nele communei respective, fiindu sassu, seau unguru, seau svabu, seau nu are sentiu, seau nu are vointia d'a splicá poporulu, (dupa care se bucura de esistentia) folosulu instructiunii; neci nu luidemna la sustinere onorifica de docenti cualificati, la innaintarea cu tote poterile a causei invetiamentulu. Uniculu scopu allu notariulu strainu este d'a se incarca dupa poteri.

Concedu cá notarii straini, ca omeni, potu fi de omenia, inse cá functionari ai communii nu correspondu detorintiei si chiamarii loru, portandu-se cu mare nemultiamire si nereconoscintia faciá de interesesele communitatii, faciá de interesesele vitali alle poporatiunii romane si a limbei ei.

Pentru aceea dara este neincungiuratu de lipsa, cá romanii de pre vallea Sabesiului de cu bunu tempu se se pregatesca la eventuale allegeri de notari communali, precumu si la imminent'a organisatiune generala definitiva a notariatelor. Se allega notari romani, cari nu numai voru lucrá in limb'a officiale romana a comunitátiloru, ci voru si nisui d'in anima si vointia curata la desceptarea poporulu romanu si innaintarea intereselor lui.

Éra pre notarii communelor romane, cari neci asta-di nu observa si nu se accomedia concluseru representantiei communale d'a respectá deplinu limb'a si drepturile poporulu in tote lucráriile loru officiali, pre acei-a, romanii se-i provoce la implin'roa detorintiei loru, éra in casu de neascultare se li dee sacculu in spate si báciulu in mana.

Prin astfelu de suffulare credu, cá romanii d'in vallea Sabesiului in pucinu tempu voru repará calle neglesse pana acum'a, si voru spléa pet'a de rusine, ce sta pre spinarea loru de atát'a amaru de tempu; cá-ci Romanulu in asta lume numai ca Romanu este demnu se traiesca!

Si, in fine, sum firmu convinsu, cá pornindu pre acésta calle, callea Romanismulu addeveratu, pre venitoriu vomu fi feriti de imbecilitati si alunecari neertate si in vietia nostra poltica si in cea sociala; vomu innaintá si prosperá, de si la inceputu cu passi monuntiei, ca fratii nostri d'in Sabesiu, si ni vomu ajunge scopulu primu: „scuturarea jugulu sassescu!“
Valleamu.

Recea, Juniu 1873.

„Desceptarea unei natiuni e cellu mai sublimu spectacolu ce omenirea pote se areto Creatorelu“, asié dicea ore-candu eroulu poesioi din 48, d. Lamartine, referitoriu la natiunea romana; si candu mladitiele unui poporu plugariu ajungu a-si manifestá iscusintia loru in sciintia, melodeositate, in cantári si istefime in jocu nationalu; vinu a da semnu cumea au parasitu lumea vechia si este tredita la o vietia noua; vinu a spune lumoi si privitoriloru cá s'a facutu unu passu mai departe, si de acelo se incepe cursulu cultivarii si perfectiunii — treptatu — din generatiune in generatiune.

Diu'a de 15. Juniu a fostu o di insemnata si de dulce memoria pentru tinerimea scolaru din Varsoltiu, Recca si Badonu (comitat. Crasnói), ma di de bucuria si de spectaculu pentru inteligintia romana din giuru, carea a fostu norocosu d'a assiste, ascultá si privi la cantece si jocuri nationale; di de dulce memoria, cá-ce atunci celle trei truppe de scolari, in frunte cu bravii conducatori si-inchinara flamurele nationale un'a altei-a pentru eterna legatura fratiesca si romanesca, si acum pentru prim'a data se intrunira la maialulu (precumu se vede a fostu junialu. Red.) arrangiatu in folosulu scolei gr. cat. din Varsoltiu, primul locu de convenire li fu in capetulu de cátra resaritu allu Varsoltiuului, de unde, dupa salutáriile fratiesci ce le fecera intre dinsic, intre cantece si urári de bucuria plecara in susu la umbr'a stejariiloru in padure. Nu multu dupa acésta accusera si ospetii de prin giuru in

numeru destullu de considerabilu, candu d. protop. tractualu Alessandru Lemeni prin o vorbire, precátu de meduosa, pre atátu de lamurita, accentuá lips'a invetiamentulu in generalu si specialu, dicendu cá „de acum innainte nu arm'a, ci sciintia si cultur'a voru cutrierá popore, acéste le va innaltia la culmea misiunii loru“, la ce scolarii, insirati in truppe in giurulu ospetiloru, incepura hore nationali, ér ospetii parte se retrasera la alta arena, menita pentru densii, parte remasera la mes'a ce era assediata intre arene, si petrecura fratiesca romanesca de la 1--8 ore p. m. candu d. protop. luandu éra si cuventulu, invitá pre ospeti a contribul fia-care dupa potintia spre scopulu mentinatu, la ce contribuira DD. Juliu Coroianu 5 fl., Sigismundu Mártonfy 3 fl., Emericu Popu, Aless. Lemeni, Simeonu Orosu, Domn'a Dr. J. Nechita câte 2 fl., Emanuilu Mártonfy, Ilie Tortisiu, Teodoru Nichita, Domn'a Teod. Nichita, Sim. Budisianu, Dan. Deleu, Andreiu Cosma, Gabr. Mesesianu, Domn'a Mesesianu, Dr. I. Nichita, Mateiu Silvanu si Sam. Badescu câte 1 fl. Du'a S. Badescu 1 fl. 11 cr., Du'a Andreiu Cosm'a si Dsior'a Susan'a Lobontiu câte 50 cr., Ionu Aciu 40 cr., Ilie Dragosiu 3 cr. Dan. Ladariu 6 cr., Paulu Iacolu 10 cr., Michailu Aciu si I. Ladariu câte 20 cr., Nechita Popu si Aless. Ossianu câte 10 cr., si asié de totu s'a adunatu o summa de 31 fl. 30 cr., carea s'au si transpusu la locul destinatiunii loru, si care summa pentru scol'a numita pre cátu a fostu de binevenita, pre atátu a fostu cu multumita primita. Dupa tote acéste petrecerea se inchiaá, ospetii plecara fia-care la alle salle, éra scolarii in ordenea cea mai buna se reintorsera la casele parintiesci, lassandu dupa sine onore si fala, éra cu densii dussera fia-care câte unu suveniru si doru „de ar da Ddieu se fia si alta-data asié.“

G. Mesesianu.

Caransebesiu, in 18. Juniu, 1873. st. v

Rectificare la inviniurile publicate.

In colonnele preastimatulu diariu „Federatione“ nr. 32. cu dat'a 1. Maiu a. c. s'a publicatu din Caransebesiu in contr'a mea si a collegulu meu Ionu Ionasiu una correspondintia columniaria sub numele anonim, „mai multi membri ai societatii rom. de lectura“, cari prin calcarea legii si moralei, in adunarea generala extraordinaria a societatii rom. de lectura tienuta ilegalmente in 25. Martiu a. c., au luat parte activa la decisiunea eschidorii nostre din sinulu numitei societati, in urmarea carui actu de rusine inse, dinsicu intempinandu disprietulu si ignorantia intregulu publicu bine simfioriu, sunt condemnati a petrece dillete loru in satulu germanu afara de orasiu.

Fiindu eu convinsu, cá corresp. citata nu s'a facutu — precumu areta subscrierea anonima „de mai multi membri ai societatii rom. de lectura“,*) ci de capii clicei de aici, cunoscuti calumpietori de professiune, naintea caroru-a totu lumea binesimtietoria se sfesce a vorbi ce-va de taina, ne voindu a fi spionata si calumpiata, — asié neci cá m'a surprinsu pre mine calumpiele insirate in contr'a nostra.

Ca onorab publicu cetitoriu se vedea, cáta adeveru contiens correspondintia, dupa dicerea loru, basata pre dovedi si documente, — veniu a responde, ca tagaduescu vin'a nostra la acéa, cá unii membri ai societatii au remasu cu finea annulu 1872-datori cu aprope 100 fl. si documentedi contrariulu cu contulu cassariulu in mana, cá acea summa au datoratu-o numai membrii clicei loru, adeca domnii autori singuri.

Dechiaru de calumpia affirmatiunea facta, cá venitulu balulu de 220 fl. ar fi fostu menitu numai pentru bibliotec'a societatii, si documentedi cu bugetulu societatii din 1872, cá din acellu venit, s'a destinatu 100 fl. pentru biblioteca, éra restulu s'a preliminaru in folosulu celorlalte spese currente alle societatii.

Totu de calumpia dechiaru si acéa, cá

*) Ba, ve assecurámu cá de mai multi, si a nume sunt semnate siepte nume onorabili prin reputatiune si positiunea sociale. Correspondintie anonime neci candu n'am publicatu. Red.

cu scirea nostra s'a spesatu unu cruceri ilegalmente din averea societatii, si dovescu contrariulu cu scotel'a cassariulu care revedindu-se de comitetu si de adunarea generala si affandu-se in ordinea cea mai essacta, a trassu dupa sine absolutoriulu ratiotinicu si binemeritata multiemita publica.

Tagaduescu, cá vre unu membru ar fi incungiuratu societatea de reulu nostru, si documentedi din contra, cá de la eschiderea nostra, ne mai cercetandu nici unu romanu binesimtioriu societatea, s'a essarendatu mai multu de jumetate din localitatile societatii argintariulu H. D. Klees de aici-a, éra restulu de 2 chille mice retienutu spre a orbi lumea, cá societatea mai traiesca, ne-fiindu cercetata chiaru neci de ei singuri.

La adunarea generala ordinaria convocata pre 10. Juniu a. c. nu se infatisira mai multu de 21 membri din 91, ne lipsandu invitatiuni cu lista, comanda si rogaminte, si asié s'a amanatu adunarea pana la finea annulu eur., socotindu, cá pana atunci li-se va da vre-o occasiune a scapá din b'ama-giulu in care se afla.

Negu, ca presiedintele societatii, pre care d'insicu fára voi'a lui l'au attrassu in partea loru, cá acésta-a dicu, de noi nu a potutu se tiena ordinea in comitetu, si documentedi contrariulu cu protocollulu siedintiei comitetulu din 7. Martiu a. c., cá siedinti'a de atunci-a nu s'a redicata de reulu nostru, ci din caus'a brutalitatii unui omu de clie'a loru care scolandu-se de la mes'a siedintiei cu lu'a in gura, si amenitiandu cu pumnulu redicatu intru apperarea iesuitismulu de care éra condussu, ne-au insultatu, ca pre nesce mancori de omeni. La acésta occasiune unu neamu aprópe a conducatoriulu clicei ne numi de rebelli si agitatori.

Dechiaru de mincinosu affirmatiunea facta, cá presiedintele societatii, nu a abdisu de functiunea sa, si dovescu contrariulu atátu eu o scrisore officiosa din parte-i, cátu si cu D. Leontiu Simonescu, ca fostu substitutu protonotariu magistratualu, care scie, cá presiedintele fu silitu prin magistratu a-si retrage resignatiunea data.

Nu mi adduceu aminta, ca in siedinti'a din 13. Martiu, a. c. se fu datu cu pumnulu in me a, si se fu suduitu ungresce, ce nu sciu de feliu, dar daca m'a fi scapatu aceea din gura si din mana, apoi se nu mise iese in nume de reu, cá-ci brutalitatile loru in acellu locu essecutate, au meritatu co-va mai multu.

Negu, cá in cass'a societatii nu au fostu nici unu banu, si documentedi contrariulu cu instrumentulu de predare allu cassariulu, cá in cass'a societatii s'au affatu in obligatiuni si libelle de cassa de pastrare mai multu de 160 fl. v. a.

Ce se atinge de legalitatea adunarii generale extraordinarie tionute in 25. Martiu a. c., apoi comparandu correspondintia Domnialoru prin care se recunosce 1) cá convocarea s'a facutu numai prin presiedintele societatii in contiellegere cu citi-va membri de comitetu, 2) cá membrii societatii nu s'au incunoscintiatu prin diariile prescriisse, cu o luna nainte de diu'a adunarii, pentru cá nu s'a affatu de neincungiuratu de lipsa, si 3) ca in acea siedintia extraordinaria afara de programa s'a decisu eschiderea nostra din sinulu societatii.

Comparandu dicu acéste recunoscintie a le loru, cu dispusetiunile statutulu societatii privitorie la adunarele generale, cari suna d'in envontu in cuventu estu modu:

§. 12. alinea 4. adunarea generala este seu ordinaria seu extraordinaria.

§. 13. alinea 3. adunarea generala ord. se tiene in totu annulu odata.

Diu'a adunarii se defige de comitetu, si se face de timpuriu cunoscuta membriloru societatii cellu pucinu cu o luna innainte prin un'a seu doue foi romanesce dintre celle mai coteite precumu si pre alta calle correspondintietoria.

§. 15. In casuri momontose, cari nu sufferu intardiare, comitetulu pote convocá si adunare generala extraordinaria.

Obiectulu unei atari adunari nu pote fi altulu, decátu numai acellu-a pentru carele s'au affatu de lipsa conchiamarea adunarii.

Assemenandu in fine acelle-a recunoscintie si cu decisiunea comitetulu din 13.

Martiu, a. c., prin care s'a statoritu conchi-amarea adunarii es'ra-ordinarie in terminulu prescissu de 30. de dille adeca, pro 14. Aprile, a. c. spre acellu scopu, ca in acesta adunare se se ie-o, mesurile necesarie pen-tru incassarea restantieloru.

Dupa o comparatiune astfelu facuta, se va vedé 1. ca comitetulu intr'o siedintia a sa, a avutu dreptulu se otaresca convocarea numitei adunari, si nu presiedintele in contielegere cu câtiva membri asiá disu pre strada, dupa cumu se recunoscce, ca s'a facutu, 2. ca comitetulu si nu presiedintele in compania cu câti-va membri a avutu dreptulu se defiga diu'a adunarii, 3. ca diu'a adunarii a trebuitu se se faca cunoscuta cellu pucinu cu o luna nainte prin diarielle prescisse, éra nu prin invitatiuni secrete dupa cum s'a facutu, si 4. ca in acea siedintia extraordinaria nu s'a pertraptatu numai obiectulu pen-tru care s'a convocatu adunarea, ci si alte propuneri intre cari si eschiderea nostra.

Asiá dara pre basa acestoru considerante, dechiaru de abusu si ilegalitate atátu modalitatea convocării numitei adunari, câtu si deci-uniile addusse de ea in siedinti'a din 25. Martiu, si compatimescu din inima pre presiedintele societatii, care lassandu-se se-lu duca alti, s'au facutu calcatoriu de lege positiva, si de drepturi publice.

Dechiaru mai de parte de falsificatori pre toti acei-a, cari au subscrissu protocolulu siedintiei comitetului din 13. Martiu, a. c. in care s'a stersu suppletorie terminulu convocării de 30. de dille statoritu de comite-tu, si in locu-i s'a scrissu buna vointi'a presiedintelui, adeca 25. Martiu.

Dechiaru in fine, ca dupa ce o societate si au calcatu singura legea pre a carei basa s'a constituitu, membrii ei nu mai sunt obligati a satisfacé datorintieloru prescisse.

Daca sta aceea, ca in propunerea eschiderei nostre se-au insiratu si alte nenumerate consideratiuni grave, cari dupa facut'a afirmatiune, contieniu incriminari, — apoi eu asiá credu, ca propunetoriulu candu a facutu acest'a, va fi cugetatu la nesce crime de a le lui, seu la de a le conducatoriloru lui, ca-ci altu-cumu nu-mi potu inchipui din ce pretena nu le au descoperitu si pre acellea, ca se vedea lumea ce lotru mare sunt eu, si ce omu de omeni'a este ellu, ca in aliantia cu cei cu inim'a negra s'a pusu se appere moral'a prin descoperirea fapteloru nostre criminale.

Domnulu Dicu nu a mersu in acea adunare pentru ca au recunoscutu-o de legala, nici pentru ca l'am fi rogatu noi se ne opere, nu sciu nainte cui? si pentru ce? — ci a mersu ca si alti membri de colore sa din curiositate, ca se vedea, ca ce se intem-pla acolo? si numai dupa ce a observatu propunerea de eschidere de densii in secretu lucrata si desbatuta, la care abusu nepotendu-se retiené de a nu-lu combate a luat parte la desbatere si votare fiindu de acea convingere, ca cu cei de facie putieni partisi de pareri contrarie acelei propuneri, va face ca se rida orasiulu de caderea planului lor.

Inse D. Dicu se insiellá amaru in convingerea sa, ca-ci din 27. de membri cari au fostu de facie, se afflora 14 insi, cari spriginira propunerea, si actulu de abusu se sigillá intre surisuri din partea invingatoriloru.

Eu nu am pretinsu, nici nu pretindu, ca lumea se credia noue, cari dupa cumu dicesti, traimu infratiti cu ilegalitatea, nici nu amu disu nimeniu, ca se nu credia Dvostre ci lassamu in liber'a voia fia carui a, ca se credia dupa cumu i va fi judecat'a.

Cumca pre romanii de aici-a, cari pen-tru interese personale si-au vendutu limb'a, scol'a confesionala si consciinti'a nationala, i-au irritatu portarea nostra in cestiunile alegeriloru municipale, — aceea eu nu o negu, daru apoi in acesta privintia nu li potiu ajutá, deora-ce noi si in viitoriu pentru salvarea unui principiu recunoscutu de tota romanimea de correspondietoriu interesse-loru salle, ne vomu aliá mai bucurosu cu Turcii de asemenea principiu, decâtu cu fratii de unu sange, cari venandu interese particulare, spre casn'a lumei si-renega mama, tata, natiunea si biseric'a, si asiá se nu

ni-o iee in nume de reu, ca noi in cestiunea numitei alegeri aliati cu fratii germani nationali (?) am mersu in contr'a partidei lor.

Daru daca noi prin aceea, ca neam aliati cu fratii germani in contr'a partidei romane de care si Dv. v'ati tienutu, meritámu se fimu numiti de rei romani din partea Dv. cumu de neincetatu ne denun-tiati in foi'a ungerésea deakiana „Temesi Lapok“, ca aprigi agitatori nationali, ca apostoli Babesieni si Mileticeni? cumu de antagonistii nostri nationali pre noi, cari am tienutu cu germanii ne au pusu subu padia, si cu Dv. cari ati fostu in partid'a puru romana, se pupa in gura cu incredere? dora pentru ca sunteti asiá buni nationalisti facu ei acésta?

Unde e noroculu, ca noi facie de Dv. se fimu cei mai rei romani, ca-ci atunci scol'a confesionala nationala nu s'ar fi cassatu, limb'a in gimnasiu nu ar fi remasu numai pre unu professoru, consciinti'a nationala in poporu ar fi dejá desvoltata; pre-langa acei-a ar assiste asociatiune de agromola, asociatiune nationala de cantári, de puscatu la tielu in folosulu patriei etc., — dara asiá cu intrigele, reinti'a, si nepesarea nationala, pana adi dovedite, cu tote ca ati tienutu cu partid'a romana diakiana nime in lume nu ve apretiesce faptele.

Dupa tote celle pana aci insirate, on-publicu cetitoriu se va intrebá, ca ore ce scopu se fia avutu tote aceste calumnie si mistificatiuni? Scopulu mai tardiu descoperitu a fostu, ca facandu Domnialoru se cre-dia deputatii sinodului eparchialu in calumniele insirate, acestia se vor sfii a ne mai realege in functiunea avuta, dorindu pe acesta calle se serbedie mantuirea lor de noi, si a se mandri la idoliu lor, ca li au succesu a seduce pre sinodulu eparchialu pre mór'a lor.

Intru indeplinirea acestei dorintie s'a si fortatu tienerea siedintiei adunarii predisse cu 22 de dille nainte de terminulu legiuitu, si cu 21 de dille nainte de sinodulu eparchialu, in urmarea carei-a siedintie apoi, calumniele lor, ca motivu luate la eschiderea nostra, le publicara in pretiuitulu diariu „Federatiunea“ atátu prin o correspondintia anonima sub numele „unu Caransabisianu“ câtu si prin o telegramma subscrissa de sedussulu presiedinte, acest'a din urma sosita in Caransabisu chiaru in a 2-a di de sinodu, in carea se sustieneá ca numit'a adunare si decisiunea de eschidere a ei' au fostu dupa tote formelegii, si in fine.

Totu intru indeplinirea acellu-a-si scopu, tramisii loru apostoli omeni cu 2 facie, ver-rindu-se intre deputatii sinodali, affirmau câtra cei nationali, ca noi am tienutu cu nemtii in contr'a romaniloru, ca noi am calleteritu in callea ministrului ungerescu se-i lingusimu si m. a. éra câtra cei guverniali diceau, ca noi criticámu asup'r'a Dlui Episcopu pentru ca tiene cu guvernulu, ca noi pre omeni cari sunt siliti se tiena cu regimulu i-numinu de lotri, etc.

Iuse dupa tota staruinti'a desvoltata din parte-le pre acesta calle, domnii deputati sinodali urmandu in cestiunile sinodale numai consciintiei si judecatii proprie, dorinti'a lor remase nerealisata.

De aci veni veninulu indirectu exprimat din parte li, ca noi cu pras'a nostra de capacitate, am tienutu pre dd. deputati sinodali ermeticesce ametiti pana ce s'au resolutu tote affacerile sinodale eparchiale et; la cenu potiu a nu observá, ca daca noi am fi avutu acellu daru de ametiala cu care s'au potutu ameti omeni epochali, apoi acellu-a l'intrebuintiamu mai nainte la ei, ca se scapámu omenimea de calumniele lor; si

Totu din acea cauza domni'aloru nu se mai potura retiené a nu tradá asiá díss'a marturisire din parte-ne, facuta câtra d'insii cu cari de rusine nu vorbimu nimicu, — ca noi tragemu léfa de 1200 fl. de giab'a.

Respingandu eu mai odata, tote invinuirile facute asup'r'a mea si a collegiului meu Ionu Ionasiu, dechiaru pre autorii correspondintiei desnumite dejafuitori de onore omenesca, pana atunci, pana candu nu voru dovedí judecatoresce incriminari publicate

in contr'a nostra, dandu-le totu dreptulu de a me accusá pentru acesta vetomare unde voiescu, dacá se sentu indreptatiti si daca nu li lipsesce coragiulu spre acest'a.

Aronu Damaschinu
assess. refer. consistor.

Vien'a, 8. Iuliu 1873.

Domnule Magdu!

Inainte de tote debe se-ti marturisescu, ca m'au surprinsu forte multu nesinceritatea ce mi-o atribui, — si imputările ce mi-le faci pentru presentia mea ca representantele societatii „Romania-Juna“, — la inaugurarea bravei societati „Petru Maioru“!

Si cum nu?! Esci competente a cere contu ori de amu fostu interprete sinceru?! In interessulu Dtale ti-asiu recommendé, a nu-ti atribui aceea ce nu-ti compote! Numai societatile „Petru Maioru“ si „Romania Iuna“ sunt competente a cere de la mine unu atare contu!!

Eu am fostu insarcinatu a salutá in numele „Romaniei-Iune“ — momentulu nascerii amantului ei „Petru Maioru“ si dupa cum te-ai potulu convinge, — cu tota elocinti'a Dtale ambigua, nu m'ai potutu seduce a nu me presentá la acea serbare solemná! M'am presentatu i-am salutatu si am fostu primitu in midiloculu membriloru cu o caldura si iubire fratiésca, — ce-mi va remané eternu de o dulce suvenire!

Am díssu si voiú dice totu-de-un'a se se risipesca inimicii societatii „Petru Maioru“!

Pre urmatorii societatii, — si pre acei-a cari de si nu sunt membri activi dupa cum cere scopulu societatii, — dara totu-si lucra pentru prosperarea si infiorarea societatii „Petru Maioru“; — si pe acei-a cari nu lucra nice-decátu in interessulu societatii, — dar' cellu putinu se bucura, — anim'a li salta de bucuria, vedieudu progressulu cellu face unu numeru de teneri intruniti in unu corpu, — totu spre inaintarea — infiorarea si fericirea dulcii nostre patrie si natiuni romane, pre toti acesti-a, — Dlu meu, — i-afu demni de a li intinde man'a si nu ca o parte a unui trupu — a unei persóne ce dóra aru avé oresi-care influintia, — nu Dlu meu, — man'a ce li-o intindu, — este bratiulu unui confrate allu lor, — carui-a asemenea i-sau inpusu din leaganulu prun-ciei, — unitu in cugete, unitu in simtiri — a lucrá si a luptá cu densii impreuna pentru fericirea patriei si a natiunei romane!

Dlu meu! Daca Dta te-ai afluatu atacatu prin cuvintelle melle simple, ce le-amu exprimat la solemn'a inaugurare a societatii „Petru Maioru“ — pre care Dta si incunguratu-o, — si asiá numai de la alti ai auditu, — daca te-ai afluatu, dicu, atacatu, — poftimu cere de la mine satisfacere, — si te asigurediu cá-ti voiú dau-o pre ori-si-ce calle, — cu ori-si-ce pretiu!

Daca ai deci ce-va contr'a persoanei melle, — esti indrumatu, Dlu meu, a te adresá la person'a mea, — éra nu a trage in jocu onorea unei sau altei corporatiuni!

I. Popu,

Presied. Societ. „Romania-Iuna“
din Vien'a.

VARIETATI.

** (Tarif'a tellegr.) Cu 1. Augustu a. c. intra in vigore pentru Ostrunguri'a tarif'a tellegr. de 50 cr. v. a. pentru celle antái duoedeci cuvinte; asemenea si folosirea de marce tellegr.

** (Comunicatiune restituita.) Comunicatiunea pre lini'a callii ferrate, Soborsinu-Ilia, ce sufferisse forte prin torentii de ploie d'in septeman'a trecuta, este deplinu restituita, si in 11 l. c. s'a datu éra in folosulu publiculu calletoriu.

** (Terguri de tierra oprite.) D'in caus'a colerei ce grassedia si in cottulu Cinadiu si in comunitatile Bichisiu si Mezö-Berény, tergurile de tierra indatate sunt oprite d'a se tiené acolo.

** (Date statistice.) In an.

scol. 1872/3. la gimnasiulu sass. luteranu d'in Sablu au fostu 1049 elevi; anume 653 luterani; 180 rom. cat. 130 gr. ori. 35 gr. cat. 30 calvini; 21 israeliti. Dupa nationalitate: 798 germani; 161 romani; 60 unguri; 5 slavi; 4 serbi si 21 jidovi. D'intre acesti-a au fostu 228 la gimnasiu; 334 la scol'a reala; 480 la scol. normale si 7 la seminarulu preparandiale.

** (Concessiune greu essecutavera.) Concessiunea data tellegrafistiloru d'a cercetá ospusetiunea d'in Vien'a cu greu se va poté essecutá, pentru ca este mare lipsa de tellegrafisti.

** (Noua societate romana.) Tenerii romani de la facultatile de scientie d'in Parisu, dupa repetite incercári desier-te, in tempulu mai recente li succese a se intiellege si a se constitui intr'o societate literaria, provieduta cu statute intarite de guvernulu francesu. „Societatea unirii romane“ tiene in fia care Dominéa siedintia. Devis'a societatii este „Scientia si Patriotismu“; éra. scopulu ei: „Unirea Romaniloru si inlesnirea lucrului acordatu tuturor“.

** („Gur'a-Satului“). Conoscutulu diariu romanu glumeti, cu. nr. seu de la la 10. Iuliu a. c. dede fara a fi facutu multe promissiuni desier-te, cetitoriloru sei ca premiu gratuitu si unu fromosu tablou cu portretulu fericitulu metropolitu Andreiu Siagun'a.

— Bibliografia. In dilele aceste a apparutu in Bucuresci unu opu literariu in versuri si prosa „Modeste incercári poetice“ (originale si traductiuni) de Nicolae Rucareanu.

A essitu de sub tipariu interessant'a si forte instructiv'a opera „Doctorulu Poporului“, seu „Convorbiri familiare a sup'r'a hygieniei de Dna Hippolite Meunier. Traductiune libera de Constantiniu Dimitriade, cu una prefatiune de doctorele Râmniceanu. „Robinson Crousóe“, carte forte instructoria, tradusa de Georgiu Popa a apparutu in Pest'a. Opu contieniu 17 cole illustrate cu 44 tablouri. Pretiulu opulu este 60 cr. v. a. si se pote capetá si la tipografi'a lui E. Bartalits. „Manualu popularu de agricultur'a practeca“, inzeztratu cu ilustratiuni de Georgiu Vintila, inspect. silvan. district. Fogarasu. Va essí in 5-6 brosiure de câte 5 cole. Brosiur'a costa 40 cr. cu tramittere pe posta 46 cr. v. a.

Sciri electrice.

Parisu, 10. Iuliu. Siahulu Persiei fu aici primitu cu cea mai mare distinctiune si intre grandeosele ovatiuni alle poporatiunii.

Parisu, 10. Iuliu. 80,000 ostasi francesi au defiliatu inaintea Siahului. Acestu-a de repetite ori sprimá admiratiunea sa pentru oatea francesca. Poporulu se retienú de la demonstratiuni republicane.

Parisu, 11. Iuliu. Siahulu primieri corpu diplomatecu. Se díce cá Siahulu va calletori d'in Franci'a la Elveti'a, Itali'a, va cercetá Vien'a si va rentorce preste Constantinopoliu éra la Persi'a.

Roma 11 Iuliu. Aici, mai alessu in curtea papale se facu pregatirile necesarie pentru primirea Siahului Persiei.

Respunsuri. La mai multi: Versificatiunile nu le potemu publicá. Mus'a se fia demna de subiectulu inspiratiunii salle. Musa mai vigorosa, (decátu celle ce s'a ivitu, cu fulgere... seci, fara focu electricu) trebue se cante apotheos'a marelui barbatu. Sau ce-va bunu, sau nemica. Dlu D. S. Oradea-M. S'a transpusu.

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.